

Vår saksbehandler: Magne Hopland Engebretsen

Vår dato:

31.01.2020

Deres dato:

31.01.2019

Vår referanse:

2019/894

Deres referanse:

Norges Toppidrettsgymnas Bergen
ntg@ntg.no

Vedtak om avslag - Ny videregående skole etter friskoleloven - Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS (org.nr. 922123462)

Utdanningsdirektoratet viser til søknad fra Norges Toppidrettsgymnas Bergen datert 31. januar 2019 og suppleringer fra søker 24. september 2019, 19. desember 2019 og 8. januar 2020.

Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS søker om godkjenning av 288 elevplasser på Vg1 til Vg3 etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum, jf. andre ledd bokstav d. særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett.

Vedtak

Utdanningsdirektoratet imøtekommer ikke søknaden fra Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS (org.nr. 922123462) etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum, jf. andre ledd bokstav d. særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett.

Rettslig grunnlag

I friskoleloven § 2-1 heter det bl.a.:

Departementet kan godkjenne frittstående skolar og driftsendringar ved godkjende frittstående skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet, eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast. Vertskommunen eller vertsfylket skal få høve til å gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og dei kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

[...]

d. særskilt tilrettelagt vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett

[...]

Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dette kravet gjeld likevel ikkje internasjonale skolar. Viktige dokument om verksemda etter lova skal i alle høve vere tilgjengelege på norsk eller samisk.

Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si etter lova i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.[...]"

Ot.prp.nr.37 (2006-2007), merknadene til § 2-1 står det bl.a.:

«Første ledd første punktum inneber at det ikkje ligg føre rett til godkjenning etter lova, men at departementet etter ei skjønsmessig vurdering kan godkjenne nye skolar og driftsendringar ved allereie eksisterande skolar. Den skjønsmessige vurderinga bør mellom anna byggje på kva konsekvensar godkjenninga vil få for den offentlege skolestrukturen, på skolefaglege omsyn, behovet for skolen og budsjettmessige omsyn.(...)»

Videre heter det i punkt 8.2.9.3 om toppidrett bl.a. følgende:

«I samsvar med høringsforslaget foreslår departementet at lova skal opne for godkjenning av skolar som ønskjer å tilby utdanningsprogram som legg særskilt til rette for toppidrett på vidaregåande skolenivå. Bakgrunnen for forslaget er at departementet ønskjer å medverke til at fleire ungdommar får høve til å kombinere vidaregåande opplæring med toppidrett, og at dette skal vere mogleg på fleire stader i landet enn det er i dag.»

I Innst.O. nr.88 (2006-2007) heter det bl.a:

«Vertskommunen eller vertsfylket skal gi en uttalelse før vedtak om godkjenning, men uttalelsen skal ikke være avgjørende for om en søknad skal innvilges eller ikke. (...)Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at det i godkjenningsgrunnlaget er lagt begrensninger på hvilke kriterier skolene kan starte opp etter. Flertallet forutsetter at skoler gis godkjenning når det søkes innenfor det fastlagte godkjenningsgrunnlaget, og øvrige krav i loven. Departementet skal likevel kunne ta hensyn til den offentlige skolestrukturen, behovet for skolen og vurdere seriøsiteten til søkeren. Flertallet har merket seg at uttalelsen fra vertskommunen eller vertsfylket ikke skal være avgjørende for om en søknad skal innvilges eller ikke. Det er lovens mening å legge til rette for alternative skoler.»

I Prop. 84 L (2014-2015) kap. 7.4 heter det bl.a.:

«...ved vurderingen av om en skole skal godkjennes, skal departementet vurdere en rekke forhold, herunder om det er behov for skolen. For å kunne vurdere behovet for skolen må departementet ha et tilstrekkelig vurderings- og beslutningsgrunnlag. Etter departementets syn er opplysning av hvilke idretter skolen skal tilby en nødvendig del av dette grunnlaget.

Hvorvidt det er behov for en skole, må også vurderes i lys av grunnlaget det søkes godkjenning etter. Departementet vil i denne sammenheng peke på at privatskoleloven gir grunnlag for etablering av toppidrettsgymnas, som er noe annet og noe mer enn et idrettsgymnas. Et toppidrettstilbud retter seg mot elever som vil kombinere videregående opplæring med idrett på et høyt nivå. Toppidrettstilbudene skal gjøre det enklere å gjennomføre videregående opplæring samtidig som man satser på en idrett med sikte på å bli toppidrettsutøver. Toppidrettstilbudene retter seg derfor mot en mindre krets av idrettsutøvere. Det vil være vanskelig å tallfeste hvor mange toppidrettsplasser det er behov for, men det er etter departementets vurdering klart at det er et begrenset behov.

Bakgrunnen for at det i 2007 ble åpnet for å gi godkjenning til å drive videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett var at det den gang var en ujevn fordeling av slike tilbud, og det var et ønske om å legge til rette for toppidrettstilbud flere steder i landet. Etter departementets vurdering må det derfor ved søknad om godkjenning av nye skoler vurderes om det er geografiske hensyn som tilsier at det er behov for skolen.

Departementet vil ikke utelukke at det kan være behov for flere toppidrettsgymnas i samme geografisk område. Det bør derfor også vurderes om det er et behov for det konkrete tilbudet det søkes om. For at godkjenningsmyndigheten skal kunne gjøre en slik vurdering, må søkeren ha konkretisert hvilke idretter de vil tilby. Departementet understreker at det på søknadstidspunktet ikke stilles krav om at det er inngått kontrakter om leie av lokaler, trenerressurser eller lignende, men kun at søker oppgir hvilke idretter de skal legge til rette for.

Etter departementets vurdering er det rimelig å kreve at en søker vet hvilke idretter den skal legge til rette for når de søker om å etablere et toppidrettsgymnas.

Foruten å konkretisere hvilke idretter en skole vil tilby, er det opp til søker å sannsynliggjøre at det er et behov for det konkrete tilbudet det søkes om å etablere. Etter departementets vurdering bør det ikke kreves noen spesifikk dokumentasjon, men det må forventes at søker kan underbygge hvorfor de mener det er behov for det tilbudet de søker om å etablere. Departementet vil understreke at det ikke vil være tilstrekkelig at det er oversøking på eksisterende tilbud.

Departementet er opptatt av å legge til rette for toppidrettsgymnas som gir elevene både et opplæringstilbud og et idrettstilbud av høy kvalitet, og mener at dette best oppnås dersom etablering av toppidrettsgymnas er motivert ut fra elevenes behov for en særskilt tilrettelegging for toppidrett. Dersom det etableres toppidrettsgymnas som det ikke reelt er behov for, er det en risiko for at intensjonen med godkjenningsgrunnlaget ikke nås. Elevgrunnlaget vil da i liten grad bestå av elever som faktisk er på et toppidrettsnivå eller som satser på idrett med dette som siktemål. Et for stort antall toppidrettsgymnas vil også gjøre det vanskeligere for skolene å rekruttere trenerressurser på et nivå som er nødvendig for at skolene skal være egnet som et særskilt tilrettelagt tilbud for fremtidens toppidrettsutøvere.»

Utdanningsdirektoratets vurdering

Lovens minstekrav

Utdanningsdirektoratet ba i brev datert 19. september 2019 om suppleringer knyttet til vedtekter, inntaks- og ordensreglement, administrasjonsgebyr og redegjørelse for elevtall. Direktoratets anmodning ble besvart 24. september 2019.

Utdanningsdirektoratet har gjennomgått søknaden og innsendte suppleringer fra Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS, og finner at den i all hovedsak tilfredsstillende friskolelovens

Når det gjelder skolens administrasjonsgebyr har vi følgende kommentar:

Inntaksreglementet inneholde regler om forskuddsbetaling/administrasjonsgebyr. Vi ba skolen godtgjøre at det fastsatte administrasjonsgebyret, 5 000,-, gjenspeiler skolens gjennomsnittlige administrative kostnader i forbindelse med påmelding og avmelding av en skoleplass.

Skolen skrev følgende:

«NTG skal være et eksklusivt tilbud for elever som skal kombinere toppidrettsutøvelse med studiespesialisering på videregående skole. Skolen er åpen for søkere fra hele landet, og elevene som kommer inn er alle utøvere på et høyt nivå innen sin aldersgruppe.

Å sikre et godt, rettferdig og etterprøvbart inntak er svært krevende. Trenerne ansatt ved NTG Bergen må oppsøke konkurranser og turneringer i hele landet hvor kommende elever utøver sin aktivitet, slik at man danner seg et bilde av elevenes ferdighetsnivå. NTG arrangerer i tillegg egne inntakssamlinger, hvor elevene deltar på økter i skolen sin regi. For noen idretter innebærer dette leie av idrettsanlegg og ulikt testutstyr. I tillegg tilkommer rene administrative kostnader i forbindelse med inntaket som utsendelse av inntaksbrev, faktura og kontrakter og registrering av elevene i ulike skoleadministrative systemer.

NTG Bergen vil være en riksdekkende skole, og mange elever vil komme langveis fra. Selv om NTG Bergen ikke vil ha hybler / internat til elevene, vil ansatte trenere bistå elevene i å finne egnet bosted.

Elever som først takker ja til plassen ved NTG, men frasier seg plassen rett før oppstart medfører økte kostnader i forbindelse med at inntaksprosedyren ofte må gjentas (det hender ofte at elever som stod på venteliste allerede har takket ja til annen skole). Ved avmelding rett før skolestart kan det også være at en idrett ikke klarer å erstatte den aktuelle eleven, og skolen mister således store inntekter.

NTG Bergen vil som skissert over ha en helt annen forberedelse i forbindelse med inntak av elever enn øvrige friskoler. I en samling i regi av Norsk Fag- og Friskoleforbund for en tid tilbake redegjorde NTG for sin forskuddsbetaling til Forbrukerombudet. Ombudet samtykket i at NTG sin praksis var rimelig basert på det arbeidet som gjøres for å sikre et kvalitativt godt og rettferdig inntak.

NTG Bergen mener, basert på det vi har synliggjort over, at forskuddet på kr 5000 ikke er for høyt i forhold til arbeidet som påmelding og avmelding til en skoleplass innebærer.»

Friskoleloven § 3-1 fastslår at skoler godkjent etter loven skal være åpen for alle som oppfyller vilkårene for inntak i offentlige skoler.

Et administrasjonsgebyr på 5 000,- er ca. 20% av det en friskole godkjent for særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett kan ta i skolepenger for en elev (138 800,- *15% +45 00,- = 25 320,-).

Skolen argumenterer med at summen de krever inn kun dekker faktiske utgifter de har ved inntaket. Friskoleloven åpner for at skoler godkjent for særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett (toppidrettsgymnaser) kan fastsette at plassene kan tildeles på grunnlag av dokumentasjon av ferdighet eller inntaksprøve, i tillegg til poeng fra karakterer. Dette innebærer likevel ikke at skolen kan ha et inntakssystem, eller organisere inntaket på en måte som gjør at det er behov for et administrasjonsgebyr i den størrelsen som skolen opererer med. Det er f.eks. ingen krav i friskoleloven om at trenerne ansatt ved toppidrettsgymnaser må oppsøke konkurranser og turneringer i hele landet hvor kommende elever utøver sin aktivitet, slik at man danner seg et bilde av elevenes ferdighetsnivå.

Argumentasjonen om at skolen vil være riksdekkende, og at ansatte trenere vil bistå elevene å finne eget bosted, er heller ikke et argument om at de skal ha et administrasjonsgebyr på 5 000,-.

Udir vil påpeke at det er noe uklart om de 5 000,- er et administrasjonsgebyr, eller om det er forskudd på skolepenger. Dette vil jo dreie seg om to forskjellige forhold. Dersom beløpet er noe elevene må betale for å kunne søke ved skolen, er det etter UDIRs vurdering et beløp som er for høyt. Vi er av den oppfatning at et administrasjonsgebyr på denne størrelsen kan medføre at skolen ikke kan anses være åpen for alle. Selv om skolen skriver at «NTG skal være et eksklusivt tilbud for elever som skal kombinere toppidrettssatsning med studiespesialisering på videregående skole», åpner ikke dette for et så høyt administrasjonsgebyr.

Dersom beløpet er forskudd på betaling av skolepenger for elever som får tilbud om plass ved skolen, og som takker ja til elevplassen, vil det stille seg noe annerledes. Det vil da være bestemmelser knyttet til avbrudd av skoleplass som vil gjøre seg gjeldene.

Ordens-og inntaksreglement

Skolens ordensreglement er vurdert og funnet tilfredsstillende etter friskolelovens minstekrav med unntak om henvisningene til administrasjonsgebyr

Budsjett

Skolens budsjett er vurdert og funnet tilfredsstillende i henhold til økonomiforskrift § 2, krav til budsjett.

Vi minner om friskolelova § 6-3 Krav til bruken av offentlege tilskot og skolepengar, Alle offentlege tilskot og skolepengar skal kome elevane til gode.

Skjønnsmessig vurdering

I tillegg til å vurdere om skolen tilfredsstiller minstekravene i loven, har Utdanningsdirektoratet foretatt en skjønnsmessig vurdering som blant annet er basert på hvilke konsekvenser godkjenningen vil få for den offentlige skolestrukturen og hvilket behov det er for skolen.

Vestland fylkeskommune (vertsfylket) (tidligere Hordaland fylke) er i tråd med friskoleloven § 2-1 første ledd gitt anledning til å uttale seg om saken. I brev datert 25. juni 2019 heter det følgende:

«Fylkesutvalet meiner tilbodet ved Tertnes vidaregåande skule gir tilstrekkeleg kapasitet til å dekkje trongen for studiespesialiserande tilbod med toppidrett i Bergensområdet. Vidare er skulestrukturen i Bergensområdet meir enn tilstrekkeleg dimensjonert for å gje tilbod til studieførebuande utdanningsprogram til alle som ønskjer det. Det er høg grad av private skuleplassar i Bergen og det bør ikkje etablerast fleire private skuleplassar. Fylkesutvalet vil derfor ikkje tilrå etablering av Norges toppidrettsgymnas i Bergen.»

Det legges til grunn at fylkeskommunen mener det allerede er tilstrekkelig med toppidrettsplasser i fylket, og at det allerede er mer enn tilstrekkelig med tilbud innen studieforbereende utdanningsprogram i Bergensområdet.

Ifølge Olympiatoppen samarbeider de allerede med flere videregående skoler i region Vest og er spesielt inn på Tertnes, Amalie Skram og Åsane vgs, i tillegg til Voss Gymnas.

Når det gjelder hvorvidt det er behov for skolen, må Utdanningsdirektoratet gjøre en selvstendig vurdering av dette. Det vises i denne sammenheng til departementets vurderinger i de to

lovproposisjonene sitert ovenfor, der det bl.a. fremkommer at bakgrunnen for det ble åpnet for toppidrettsgymnas i friskoleloven var at det var en ujevn geografisk fordeling av slike tilbud, og at det var et ønske om å legge til rette for toppidrettstilbud flere steder i landet.

I 2014 av slo Utdanningsdirektoratet en søknad fra Akershus Toppidrettsgymnas AS med bl.a. følgende begrunnelse:

«Selv om tilbudet er åpnet for alle, må det kunne legges til grunn at tilbudet er ment for en mindre gruppe elever, som vil kombinere idrett på høyt nivå med videregående opplæring. Dette underbygges også ved at toppidrettsgymnaser ved oversøking kan prioritere på bakgrunn av dokumenterte ferdigheter og/eller eventuell inntaksprøve i den idretten eleven søker på. Utdanningsdirektoratet mener at behovet for en ny toppidrettsskole ikke alene baserer seg på om det er plass ved et tilsvarende tilbud i nærheten, men om det finnes et tilbud i en viss nærhet. Dette tilbudet skiller seg derfor fra de andre alternativene privatskoleloven åpner for.

I Akershus finnes det i dag allerede en privat skole som er godkjent for å tilby særskilt tilrettelagt videregående opplæring i toppidrett, Norges toppidrettsgymnas Bærum.

Her tilbys det spisset toppidrett innen alpint, basketball, bordtennis, bryting, fotball, golf, håndball, ishockey, judo, motocross, seiling, sjakk, svømming, sykling og tennis.

Det ligger også til rette for å drive med spisset toppidrett i nærheten av Akershus fylkeskommune. I Oslo tilbyr Wang spisskompetanse i basketball, fotball, golf, håndball, innebandy, ishockey, kampsport, padling, turn, tennis, volleyball og friidrett.

I tillegg har Wang toppidrettstilbud i Tønsberg og Fredrikstad med tilbud innen BMX, sykkel og langrenn utover idrettene som er nevnt over. Norges toppidrettsgymnas Kongsvinger tilbyr dans, fotball, håndball, skyting og sykling.»

Vedtaket ble påklaget, men Kunnskapsdepartementet ga ikke klager medhold i saken. I departementets endelige vedtak het det bl.a.:

Skoler har ikke rett til godkjenning selv om minstekravene er oppfylt. Det skal gjøres en helhetlig og skjønnsmessig vurdering av om skolen skal få godkjenning til å drive privatskole. Det framgår av Ot. prp. nr. 37 (2006-2007) at vurderingen bl.a. bør bygge på hvilke konsekvenser en godkjenning vil få for den offentlige skolestrukturen, skolefaglige hensyn, behovet for skolen og budsjettmessige hensyn.

Akershus fylkeskommune har i brev av 22. april 2014 uttrykt at de støtter etableringen av Akershus Toppidrettsgymnas. I sakens dokumenter er det ikke informasjon som tilsier at en eventuell godkjenning vil ha negative konsekvenser for den offentlige skolestrukturen eller fylkeskommunens økonomi.

Klager anfører at andre skoler tidligere har blitt godkjent uten noe større dokumentasjonsgrunnlag enn Akershus Toppidrettsgymnas AS har lagt ved sin søknad. Departementet vil, i likhet med Utdanningsdirektoratet, bemerke at det ikke stilles krav om at skolen på søknadstidspunktet har inngått avtaler om leie av lokaler og treningstider. Det sentrale i vår vurdering er om søknaden og øvrige opplysninger i saken tilsier at det er et reelt behov for skolen det søkes om.

Akershus Toppidrettsgymnas AS har i søknaden om godkjenning ikke spesifisert hvilke idretter skolen skal tilby. Departementet har i brev datert 14. november 2014 bedt om redegjørelse for hvilke idretter skolen vil tilrettelegge for og grunnlaget for at søker mener det er behov for et slikt tilbud. Akershus Toppidrettsgymnas AS har i sitt svar datert 27. november 2014 ikke spesifisert hvilke idretter de vil tilby, men anført at det tidligere har vært godkjent skoler uten at idretter har vært spesifisert og at det ikke kan kreves at søker har spesifisert idretter på godkjenningstidspunktet. Departementet vil påpeke at i de tilfeller hvor det tidligere har blitt godkjent toppidrettstilbud uten at idretter har vært spesifisert, har behovet for skolene vært begrunnet i geografiske hensyn. I dette tilfellet har direktoratet i sitt vedtak konkludert med at det ikke er geografiske hensyn som tilsier et behov for skolen. Etter departementets vurdering kan det ikke utelukkes at de kan være behov for flere toppidrettsgymnas i samme område, men behovet må da forankres i det konkrete tilbudet som søkes etablert. Departementet vil påpeke at det ikke legges til grunn et krav om at idretter må være spesifisert, men manglende spesifisering gjør at departementet ikke har grunnlag for å vurdere om det kan være et konkret behov for det omsøkte tilbudet i tillegg til eksisterende tilbud. (...)

Ettersom Akershus Toppidrettsgymnas AS ikke har besluttet hvilke idretter de vil tilrettelegge for, har departementet vurdert behovet for den omsøkte skolen på et generelt grunnlag. Hvorvidt det er behov for en skole, må vurderes i lys av grunnlaget det søkes godkjenning etter. Departementet vil påpeke at privatskoleloven gir grunnlag for etablering av toppidrettsgymnas, som er noe annet og noe mer enn et idrettsgymnas. Et toppidrettstilbud retter seg mot elever som vil kombinere videregående opplæring med idrett på et høyt nivå. Toppidrettstilbudene skal gjøre det enklere å gjennomføre videregående opplæring samtidig som man satser på en idrett med sikte på å bli toppidrettsutøver. Toppidrettstilbudene retter seg derfor mot en mindre krets av idrettsutøvere. Det vil være vanskelig å tallfeste hvor mange toppidrettsplasser det er behov for innenfor ulike idretter, men det er etter departementets vurdering klart at det er et begrenset behov.

Det er opp til søker å sannsynliggjøre at det er et behov for det konkrete tilbudet det søkes om å etablere. Akershus Toppidrettsgymnas AS har anført at oversøking på eksisterende tilbud viser at det er et behov for flere toppidrettstilbud. Oversøking viser, etter departementets vurdering, kun at det er flere elever som ønsker å benytte seg av toppidrettstilbud enn det er plasser til. Det betyr ikke nødvendigvis at det er behov for flere toppidrettstilbud. Toppidrettsgymnas kan prioritere søkere på grunnlag av ferdigheter og/eller eventuell inntaksprøve. Slik prioritering vil sikre skoleplass til de elevene som tilbudet primært er rettet mot, altså elever som presterer på et høyt nivå i sin idrett. Søkere som ikke blir prioritert, er ikke nødvendigvis på et nivå som tilsier behov for særskilt tilrettelegging selv om søkerne selv ønsker å benytte seg av et toppidrettstilbud.

Det finnes i dag et omfattende og variert toppidrettstilbud bestående av både offentlige og private skoler. Bare hittil i 2014 har det blitt godkjent fem nye private toppidrettsgymnas med totalt 450 elevplasser. Foruten denne klagesaken, som omhandler 270 elevplasser, har Kunnskapsdepartementet tre andre klagesaker som til sammen gjelder 810 plasser. Departementet finner ikke at det generelt er behov for den økningen i antall toppidrettsplasser som godkjenning av fire nye skoler vil medføre. Det vises i denne sammenheng til uttalelser fra Norges Idrettsforbund og Olympiatoppen om at det er viktigere å arbeide for at flere av de eksisterende skoler med tilrettelagte løp for idrettsungdom får bedre kvalitet, enn å opprette flere toppidrettstilbud.

Dersom det etableres flere toppidrettsgymnas enn det reelt er behov for, er det en risiko for at intensjonen med godkjenningsgrunnlaget ikke nås. Elevgrunnlaget vil da i liten grad bestå av elever som faktisk er på et toppidrettsnivå eller som satser på idrett med dette som siktemål. Et for stort antall toppidrettsgymnas vil også gjøre det vanskeligere for skolene å rekruttere trenerressurser på et nivå som er nødvendig for at skolene skal være egnet som et særskilt tilrettelagt tilbud for fremtidens toppidrettsutøvere.

Bakgrunnen for at det i 2007 ble åpnet for å gi godkjenning til å drive videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett var at det den gang var en ujevn fordeling av slike tilbud, og det var et ønske om å legge til rette for toppidrettstilbud flere steder i landet. Etter departementets vurdering er det ingen geografiske hensyn som taler for at Akershus Toppidrettsgymnas bør etableres. Det finnes allerede en stor variasjon av spissede toppidrettstilbud i Akershus fylkeskommune og i området rundt Akershus, blant annet i Oslo, Tønsberg, Fredrikstad og Kongsvinger.»

I 2016 avslo Utdanningsdirektoratet søknader fra Norges Toppidrettsgymnas Lørenskog AS og Norges Toppidrettsgymnas Kristiansand AS med begrunnelse som bygget på de samme vurderingene som var gjort i vedtaket for Akershus Toppidrettsgymnas AS, at behovet for flere toppidrettsskoler ikke var tilstede.

Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS skriver bl.a. følgende i sin søknad:

Idretten i Bergen med Olympiatoppen Vest i spissen, har igjen ytret ønske om at Norges Toppidrettsgymnas etablerer seg i byen, noe vi tar på alvor ved å søke om godkjenning for Norges toppidrettsgymnas Bergen (NTG Bergen). Ved en etablering i Bergen vil fremtidige elever og idrettsutøvere få en unik mulighet til å kombinere videregående skole og satsning på toppidrett. Utallige er tidligere NTG - elever som har blitt toppidrettsutøvere både på nasjonalt og internasjonalt nivå, i tillegg til at de er blitt gode ambassadører for idretten og på andre arenaer i det norske samfunnet/samfunnet forøvrig.

Ved etablering av NTG Bergen vil vår primære målgruppe være søkere bosatt i Bergen kommune og Hordaland fylke, selv om skolen er åpen for inntak fra hele landet. Norges Toppidrettsgymnas har gjennom en årrekke hatt mange elever fra Hordaland og Bergen, både ved NTG Bærum, NTG Geilo, NTG Kongsvinger og NTG Lillehammer.

Fotballklubben Brann og Paradis tennisklubb har på eget initiativ, tatt kontakt med oss, og de har fremmet ønske om at vi etablerer oss i Bergen. I tillegg kan vi nevne Norges Motorsportforbund som ser svært positivt på NTG's planer om etablering. I regionen har Norges Motorsportforbund flere, meget gode idrettsklubber med godt utviklet idrettsmiljø for både utøvere og trenere på nasjonalt og internasjonalt nivå, og vår motorsportavdeling ved Norges Toppidrettsgymnas i Bærum har vært med å utvikle en rekke toppidrettsutøvere i sporten.

I tillegg er det lagt ved støtteerklæringer fra Brann SK, Gimle basket, Hordaland fotballkrets, Norsk motorsportforbund, IL Sandviken, Paradis tennisklubb, Bergen idrettskrets og Olympiatoppen Vest.

I Kunnskapsdepartementets vedtak i Akershus Toppidrettsgymnas AS' klagesak vises det til at det allerede finnes en stor variasjon spissede toppidrettstilbud i Akershus og området rundt, bl.a. i Oslo,

Tønsberg, Fredrikstad og Kongsvinger. Tilsvarende vurderinger ble gjort i Udirs vedtak til Norges Toppidrettsgymnas Lørenskog AS og Norges Toppidrettsgymnas Kristiansand AS.

I Bergen er det allerede godkjent et toppidrettsgymnas etter friskoleloven § 2-1 andre ledd d, Metis videregående AS. Denne skolen er godkjent for 180 elevplasser for særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett. Tertnes videregående skule har og et samarbeid med Olympiatoppen Vest-Norge som er i fylkeskommunal regi. I tillegg til dette er det og et samarbeid med Olympiatoppen Vest og Åsane Videregående skole, Amalie Skram vgs og Voss gymnas.

På bakgrunn av dette mener vi at Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS vil befinne seg i et område der det i utgangspunktet ikke er behov flere tilbud av denne typen. Men, som det fremkommer av både nevnte vedtak og vurderingene i Prop. 84 L (2014.2015), kan det ikke utelukkes at det kan være behov for flere toppidrettsgymnas i samme geografiske område – særlig der idrettene skolen ønsker å tilby ikke er representert blant de andre toppidrettsgymnasene i området. Det må da gjøres en vurdering av det konkrete tilbudet det søkes om. I motsetning til i omtalte klagesak, har Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS listet hvilke idretter som skolen ønsker å tilby. Her nevnes basket, fotball, golf, motorsport, tennis og vannsport, bordtennis, friidrett, håndball, kampsport, padling, e-sport, roing, seiling, skøyter, sykkel og turn. Det er kun sendt inn støtteerklæringer fra klubber/forbund som driver med basket, fotball, motorsport, tennis, håndball og e-sport.

Ut ifra nettsidene til [toppidrettslinjen](#), siden for samarbeidet til Vestland fylke og Olympiatoppen Vest, ser vi at de har tilbud i blant annet fotball, motorsport og håndball. Metis videregående skole AS har tilbud til blant annet fotball, håndball og basket.

I tillegg til dette er det godkjente tilbud innen toppidrett også i Rogaland som tilbyr flere av idrettene i kombinasjon med studiespesialiserende.

De sistnevnte tilbudene kan muligens ikke sies å ligge i geografisk nærhet til Bergen, men for de øvrige gjelder at de er innenfor det som må anses som rimelig reisevei for dem som ønsker seg et spisset toppidrettstilbud. Dermed konkluderer Utdanningsdirektoratet med at hoveddelen av idrettene Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS ønsker å tilby, allerede er representert blant skolene i dette området.

I søknaden vises det til forespørsler om et toppidrettsgymnas i Bergenområdet. I tillegg er det lagt ved, som nevnt ovenfor, diverse støtteerklæringer. Dette viser, ifølge søker, at det er behov for den omsøkte skolen.

Som det fremkommer av sitatet ovenfor fra departementets vedtak, er det allerede et ganske bredt tilbud av toppidrettsgymnas i Norge. Mange av disse er plassert på det sentrale østlandsområdet, både ved offentlige skoler og ved friskoler. At det er oversøking ved de andre skolene, er, som det fremkommer av Prop. 84 L, ikke i seg selv et argument for at det er behov for den omsøkte skolen. Direktoratet kan dermed heller ikke se at stor etterspørsel etter tilbudet innebærer at det er *behov*, slik departementet definerer behov i denne sammenheng. Vi påpeker at behovsvurderingen for skoler etter friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav d er strengere enn for andre skoler som driver etter de andre grunnlagene i friskoleloven: For toppidrettsgymnasene vil det derfor ikke være tilstrekkelig at det ikke er ledige plasser ved lignende tilbud i området for å kunne si at det er behov

for skolen. At sentrale aktører innen idretten støtter opprettelsen av skolen, tas til etterretning, men kan ikke tillegges avgjørende vekt i denne sammenheng.

I Prop. 84 L (2014-2015) fremheves det at det er en risiko for at intensjonen bak godkjenningsgrunnlaget ikke nås dersom det opprettes for mange toppidrettsgymnas. Bakgrunnen for dette er at elevgrunnlaget i liten grad vil bestå av elever som faktisk er på toppidrettsnivå eller satser på idrett med dette som siktemål. Utdanningsdirektoratet vurderer situasjonen dithen at å opprette flere toppidrettsskoler som tilbyr stort sett de samme idrettene på i Bergensregionen, kan medføre en risiko for at begrepet «toppidrettsgymnas» uthules. Friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav d skal være for skoler som retter seg mot en mindre krets av idrettsutøvere som satser på en idrett med sikte på å bli *toppidrettsutøvere*. Direktoratet finner på denne bakgrunn at det ikke er behov for Norges Toppidrettsgymnas Bergen AS.

Konklusjon

På bakgrunn av det ovenstående finner Utdanningsdirektoratet ikke å kunne imøtekomme søknaden om godkjenning av ny videregående skole etter friskoleloven § 2-1 andre ledd d. Det påpekes at søknaden i all hovedsak tilfredsstillende lovens minstekrav for godkjenning; avslaget er grunnlagt i en skjønnsmessig vurdering som konkluderer med at det ikke er behov for skolen og at godkjenning vil ha negative konsekvenser for den offentlige skolestrukturen.

Klagemulighet

Utdanningsdirektoratets vedtak kan klages inn for Kunnskapsdepartementet. Etter forvaltningsloven § 29 er fristen for å klage tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem. Etter forvaltningsloven § 32 er det nærmere regler om klagens adressat, form og innhold. Det understrekes at klagen skal sendes det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Etter forvaltningsloven §§ 18 og 19 har parten rett til å se sakens dokumenter.

Vennlig hilsen

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Magne Hopland Engebretsen
seniorrådgiver

Kopi:
Kunnskapsdepartementet
Vestland fylkeskommune
Fylkesmannen i Vestland
Lånekassen